

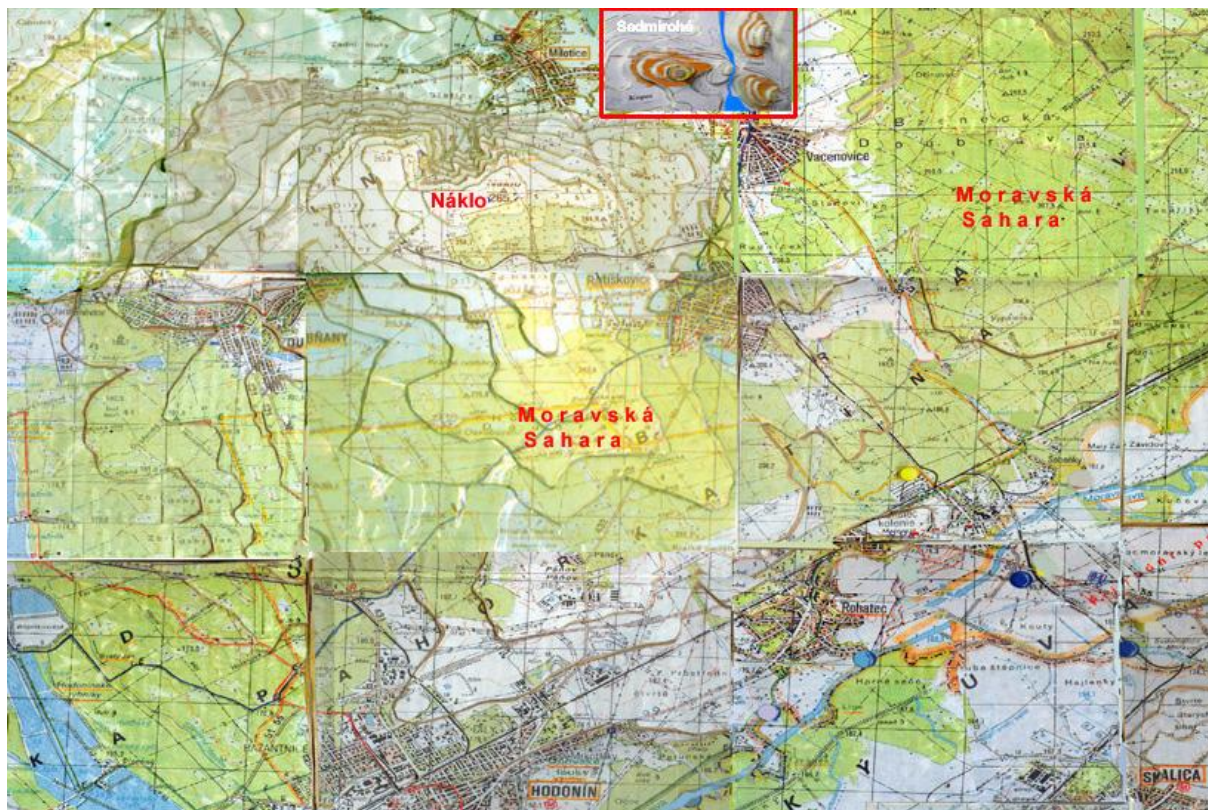
Svatoplukova rezidence ?

Jan Galatík

Doslovný překlad části perského rukopisu, připisovanému ibn Rustovi z Isfahánu, který jsme publikovali (<http://www.wogastisburc.com/index.php?text=10-veligrad>), vyvolal silnou polemiku. Popis hlavního města Velké Moravy a souvěký návod cesty kupeckým karavanám k trhům tohoto města od perských kupců patří k nejvýznamnějším písemným pramenům naší historie. Je tedy podivné, proč nebyl dosud vydán originální text a jeho objektivně a vědecky zpracované překlady. Proč se stále publikují překlady z desáté ruky, v němž neslovanský překladatel před více než 100 lety omylem vokalizoval slovanský název Velehradu a přeložil jako velkou zimou. Město ležící hluboko pod zemským povrchem pak vysvětlil květnatým popisem podzemní sauny, který tam vůbec není. Přesto jsou v oficiálních publikacích stále Moravané nuceni „svlečení do naha, vydržet tam do jara“.

Orientační body cesty.

Bod 1. dosažení „*břehu Dunaje*“ (Ister), **bod č. 2.** *Wáb Nít (Nitra?)*, „*první město Slovanů na východě*“, **bod 3.**, po 10 dnech od Dunaje (asi 200 km) *dosažení řeky* (Moravy?, někde u Holčice a Hodonína?), **bod 4.** *Za řekou je zalesněná rovina* (Dolnomoravský úval, podle archeologických nálezů „krystalizační jádro Velké Moravy“), **bod 5.** *hora ze které vytéká voda* (Tomu odpovídá kráter Nákla, nejvyššího bodu zalesněné roviny Hodonínsko-bzenecké Doubravy, do 19. století pokryté písčnou pouští zvanou moravská Sahara). Dalším **bodem 6.**, jsou kultovní pahrbky, ležící u Velkého města. Na nichž uctívali oheň a kladli nádoby s popelem nebožtíků. To odpovídá bahenním sopkám, pozůstatkům erupcí uhlovodíků na úpatí Nákla. Zejména největší ložisko uhlovodíků zvané Sedmirohé a Rohotř. (Obr 1. Plastická mapa kráteru Nákla a bahenní sopky na naftovém ložisku Sedmirohé).

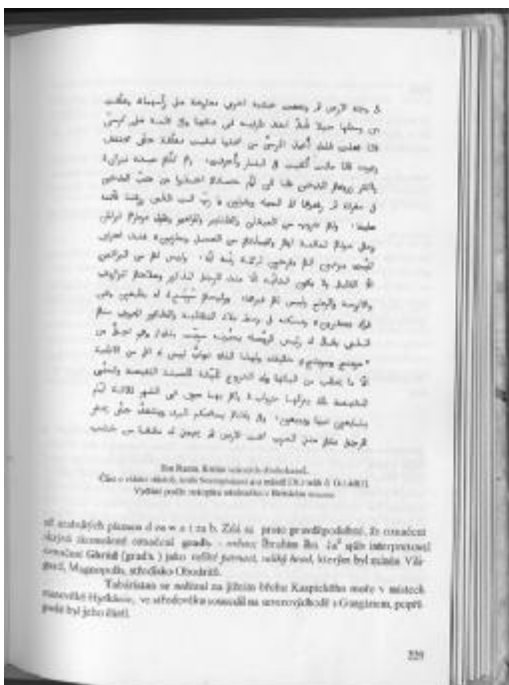


Původní texty perských kupců nebyly u nás nikdy zveřejněny. Pouze L.E.Havlík zveřejnil část faxmilie originálu, jako ilustraci, ve své práci *Kronika o Velké Moravě* na straně 229. Fotokopie části, která popisuje hlavní město. Tím zveřejnil alespoň malou část textů pro amatéry. (Obr. 2) Text původně zapsaný bez mezer mezi slovy má již jednotlivá slova jsou rozdělena a odstavce seřazeny resp. „očíslovány“ latinskými písmeny c,d,e,f,g,h v kroužku. Takovým způsobem je zapsán Korán, dělený do *súr*, kapitol, majících jednotlivé *ája* „verše“ také číslovány znakem v kroužku. Titul Svatopluka *Vládcе vládců* je označen hvězdičkou na konci verše h. Jednotlivé verše se čtou opačně než je naším zvykem, tedy zprava doleva. Návaznost „veršů“ je ve směru zprava doleva logicky souvislejší. Většina „veršů“ má však ucelenou informaci a jejich smysl se proto i při opačném řazení (tedy na faxmilií shora dolů) příliš nemění.

Jak popsál ibn Rusta Weligrad?

Jednotlivá slova faxmilie jsme snímali scannerem pro zamezení chybného překreslení pro nás neznámé abecedy. Ta jsme posílali internetem dvěma znalcům k překladu. Text je již rozdělen na samostatná slova a jednotlivé odstavce jsou „číslované“ abecedními latinskými písmeny. Překladatelé shodně informovali, že dílo je psáno dnes již mrtvým jazykem, kterým byl napsán korán. Podobně, jako latina, která je „mrtvá“, ale latinkou psané texty můžeme číst. Text moho arabové číst, abeceda je stejná, ale význam slov musí přeložit znalci, muslimští duchovní a arabští lingvisté. Arabové píší své texty opačně, než je naším zvykem. Podobně jako hebrejšтина, se píší zprava doleva. Slova nerozdělují mezerou. Jednotlivá písmena následují za sebou, jak se někdy uvádí, podobně jako sypaný řádek čaje. Arabština Koránu má 4 abecedy. Každá z 28 souhlásek je zapisována čtyřmi různými znaky. Každé písmeno má tvar pro začátek, střed a konec slova. Čtvrtý znak je pro hlásku stojící ve větě samostatně. Mají také tři samohlásky, a, i, u. Jsou-li krátké, vynechávají se. Vzniká tak nutnost jejich doplnění (vokalizace).

Získali jsme dva nezávislé doslovné překlady. Do češtiny je přeložil přední český znalec tohoto jazyka, Dr. Chálíf Bahboub, který pochází ze Syrie a v Praze založil arabské nakladatelství. Druhý překladatel byl pakistánský duchovní, který působí v Islamabadu. Ten nám přeložil text do němčiny, zprostředkovali nám to vídeňští muslimové, používající jazyk koránu pro texty razítek kultovně porážených jehňat na farmě Movis ve slovenské Skalici. V současnosti se zpracovává také anglický překlad u několika soudně znaleckých překladatelských organizací.



Doslovný překlad textu byl u obou překladatelů shodný.

Verš h:

Muži jejich, jak je to možné, jsou pod povrchem země a pak tomu udělali střechy ze dřeva. Nakupují v ní (země je ženského rodu) a prodávají. A v jejich zemi vládne Velehrad, docela vykopané město, ve kterém bydlí Chrwáb.

Verš g:

A mají v ní trhy v měsíci tři dny, kromě toho co dojí z mléka. A má hradby (záštity, štíty) výborné, nedobytné a vzácné (neobvyklé). On je nazván král králů (pán pánů, vládce vládců). Tato slova jsou označena hvězdičkou.

Verš f:

Prvorozený (nejstarší syn, následník) a proto král (málik). Dobytek (slovo označuje všechny velký dobytek, jako koně, hovězí a velbloudy) nemají, jen on má, který požívá z něho jídla. Ten, který prý má korunu země. Náčelníci ho jmenují Svatopluk (foneticky Svjato bluk).

Verš e:

Který je nejvznešenější a konají dle jeho slov.

Verš d:

Jeho sídlo (německý překlad používá jeho rezidence) leží uprostřed území Slovanů. Příbytek (obydlí) jeho, kde je, oni vědí. Mimo štítů a oštěpů, nemají jiné zbraně. Náčelníka (velitele, něm. Komandant) svého

Verš c:

Oni poslouchají a radami se řídí velitele (vladyky, župana, pána, něm Befelshaber) svého. Muži, jež mají koně,

(jezdectvo) *cepy jsou zbraně jejich. Mrtvého když spalují, že je to na přání Boha tvrdí, když se veselí a hrají na hudební nástroje. Jejich strunný nástroj má osm strun. Z medu mají víno a zpívají*

Verš b: (na faxmili Havlíka je jen počátek této věty)

během spalování.

Text používá latinskou abecedu k číslování veršů podobně jako číslice opačně, zprava doleva, od písmene z k písmenu a. Překlad Havlíka čte text zřejmě opačně. Je to zřejmé z první věty c: (*Opojně nápoje vyrábí z medu. Při spalování mrtvého se veselí a hrají ...*) Logičtější je opačný směr čtení, viz text překladu: **Z medu mají víno a zpívají ... během spalování.** Podobně i ostatní „verše“ mají při čtení od věty h k větě c plynulý text. Ale i při čtení veršů v opačném pořadí se příliš smysl nemění, neboť každý verš má v podstatě ucelenou informaci. I to připomíná texty koránu. Jediné nepřeložené slovo, je Chrwáb. (obr. 3). Nebyl nalezen v žádném slovníku. Mohl to mohl být titul, nebo jméno někoho, kdo byl významný, nebyl panovník, ale bydlel ve Veligradě. Je v této souvislosti možné uvažovat o jménu Charwát, Chorwát. Latinský název Chorvátska Croatia naznačuje možnou souvislost s Kosmovým bájným (Crocco) Krokem, i polským Krakem (Krakow). Pohanský kult je častý v legendách a pověstech, (Božstvo – *Gast- Ghost duch*), sídlící na, nebo v hoře (Radhošť, Gostin, Wogastisburc). Znalci pohanského kultu popisují funkci velekněze, ale hlavně v polském prostředí. Tento kultovní činitel měl prý někdy vyšší moc, než samotný kníže. Existenci pohanských „čarodějů“ na Welehradě popsal i samotný Metoděj (v legendě o Konstantinovi): „učili i jiné bezbožné věci... že pod zemí žijí lidé velkohlaví...“. To potvrzuje pokárání Salcburžského biskupa Virgila papežem Zachariem „Quot alius mundus et alii hominrs sub terra sint“. Zajímavé je, že starší (Franský) zákoník „Ustanovení svatých otců“ má trest za pohanské obřady nejmírnější, (poslední jmenovaný přestupek, trestaný půstem), zatím co (Metodějův a Konstantinův) „Zakon sjudnyj“ jej má jako první s velmi přísným trestem prodání do otroctví. Pohanská tradice přežívá i v lidových legendách o božských vládčích hor. Na příklad legenda o Krakonovi, Krakonošovi či Hadonošovi, sídlícím na hoře Godona. Podle popisu perských kupců byl na Weligradě pohanský pohřební rituál, žehem. Překvapivě bohatá kostrová pohřebiště Mikulčic i Starého města naznačují naopak křesťanské pohřby. Protože Svatoplukova rezidence ležela jinde, než v sídelním městě, může to velmi logicky vysvětlit funkci kamenných „rezidencí“, Valů u Mikulčic i Starého Města. Velkomoravské hlavní město považovali všichni starší historikové za „dřevěné“. Proto překvapil Vilém Hrubý objevem kamenné stavby v Kunovicích. Při známém bratrovražedném boji Svatoplukových synů, mohli mít své rezidence jak Svatopluk (II.), tak Mojmír II. Mojmírovo sídlo by (pro jeho spojenectví s Uhry) mohlo být nejspíše „Uherské“ Hradiště. Tradici Weligradu pak zachovaly nejen místní názvy, ale i nově budovaná velehradská katedrála poblíž Uherského Hradiště. Svatoplukova rezidence pak mohla být o něco mladší. Již za Rostislava vybudované Mikulčické Valy. Pevnost z písčitych vápenců, svítících bělobou. Název Bílý hrad, byl v souladu s názorem historika Janšáka později přenesený na blízký Holíč (nazývaný Nový vodní hrad – maďarsky vízujár a také Alba Ecclesia, Bělýj kostel, Weissenkirchen, tedy bílý kostel.) Ve svých rezidencích panovníci budovali křesťanské chrámy. Může se tak vysvětlit i důvod, proč byl Weligrad tak důsledně zamlčován kronikářem Kosmou. Tato možnost je v souladu s německou legendou o založení Hodonína, podpořenou prambulí zakládací listiny Hodonína přisuzované královně Konstancii. Popsal ji archivář Novák, podle tradice zachycené ještě před odsunem hodonínských Němců. Podle Nováka byl původní Hodonín, jinde, než dnešní Hodonín. Nazýval se Červené město a byl pohanský na rozdíl od blízkého křesťanského Bílého kostela, dnešního Holíče. Proto vojska (povolána prý královnou Konstancii) z Čech spálila ohněm, Červené město, jeho obyvatelé byli vyvražďeni včetně žen a dětí. Kdo uprchl, byl prohlášen za psance. Do města pak povolali „ctihodné Teutony“ (Němce) a Ti vybudovali Hodonín (Goding) na dnešním místě. Dostali městská práva (<http://www.hodonin.eu/hodonin-mestska-privilegia/d-15008/p1=27709>) jako první na Moravě.

Je zřejmé, že inovovaný překlad přináší také vysvětlení dalších tradovaných nejasností. Svatoplukova obliba koňského mléka je nesmysl, vyplývající s vyloučením mléka z měsíčních trhů. S ním se obchodovalo stále, zřejmě by jim zkyslo. Nešlo však o koňské mléko. Velký dobytek měl jen Svatopluk, který požíval (z něho) pokrmy, tedy spíše hovězí pečení. Podiv nad tím, že nezapsali Moravské bradatice, častý nález velkomoravanů je také omyl. Zapsali je ve formě cepínů, seker s dlouhou rukojetí, jako výzbroj jezdců. Překvapil nás mylný překlad vlády Velehradu (Velkého města) na vládu „velké zimy“. Původní překladatel zřejmě nepochopil slovanský termín města grad. Krátká samohláska a se nazapisovala. Proto je zapsáno bez vokálu: Kábír grd. Kábír znamená velký. Pro grd nabízí slovník dvě možnosti. Garad tj. kroupa a Gard, t. j. zima. Vláda „velké kroupy“ se mu nejevila možná a použil tedy výraz zima. Zvláštnost města vykopaného v zemi pak vysvětlil popisem sauny. To však v textu vůbec není. V této souvislosti je vhodné upozornit, že první hlavní město Polska Hvězdno, **Gniezno** (německy *Gnesen*) tedy hnízdo, může napodobovat vrcholový kráter Nákla, zejména pro svou legendu (viz internetové stránky Gniezdno).

